

Erste Agrár Szemle

III. évfolyam 8. szám, 2020. augusztus

Szerkesztői üzenet

Éppen fordulnak a szelek

Évtizedek óta arról beszélünk, hogy Kína ipara és piaca mindent visz, mindent magába szív. Az idei év sok egyéb mellett azzal is bekerül a történelembe, hogy fordul a trend. Ipari üzemek sora költözik el Kínából, és a környezetvédelem előtérbe kerülésével olyan tevékenységeket is „kiszervez” a hamarosan a világ legnagyobb gazdaságává váló ország, amelyek jelentős környezetterhelést okoznak számára. Ilyen lehet az állattartás egyre jelentősebb része. Hatásait mi is érezni fogjuk.

A jövőbe látás, a várható trendek előrejelzése ennek a kiadványnak egyik fontos küldetése. Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni, hogy aki hamarabb tudja, merre fordul a szél, hamarabb a vitorlájába foghatja. Jó példa az az egyre erősödő szabályozási hullám nyugaton, amely megtiltja az édességek reklámozását. Erről, és várható hatásairól is olvashat nálunk ebben a hónapban.

Drága a gyümölcs? Szerintünk csak közelednek az árak a szükséges mértékhez. Megmagyarázzuk.

Pet palack helyett inkább csapolj! Ez van irodai víz automatánkra írva. Erről mindjárt egy újabb jövőbe mutató trend jutott eszembe: a használt palackok az útfelújítások ideális eszközei. Hamarosan szemétből értékes ipari alapanyaggá változik. Erről is olvashatnak.

Még hogy unalmas augusztus! Fenti témákból is látszik, hogy „Gusztus huszadika” ide vagy oda, még az ötszáz forintos Balaton parti kukoricát majszolva is van tervezgetni valója a gazdálkodóknak. Ehhez adunk ebben a lapszámban is újabb muníciót. Fentiekén túl például elemezzük a romániai tejszektor kilátásait (ami ugye messze legnagyobb exportpiacunk) és a munkabérek emelkedésének problematikáját is körüljárjuk.

*Mivel olvasóink tábora gyors ütemben bővül, újra felhívjuk a figyelmet, hogy az Erste Agrár Szemle műfaja egyedi. Aktuális híreket kommentálunk, értelmezzük, adunk előrejelzést, és javasolunk tennivalókat az agrárium szereplői számára. **A citált hírek címe tartalmazza a hivatkozást.** Célunk a közös gondolkodás erősítése, piaci szemléletünk, informáltságunk javítása. Mint független agrárszakmai műhely, az Erste Agrár Kompetencia Központ képes és alkalmas arra, hogy fenti célok elérését az Önök számára nem csak e kiadvány, hanem akár személyes konzultációk keretében is elősegítse. Éljen a lehetőséggel!*

Fórián Zoltán
vezető agrárszakértő
Erste Agrár Kompetencia Központ

Tartalom

Szerkesztői üzenet	1
Éppen fordulnak a szelek	
Agrárpiacok	3
Argentína látná el sertéshússal Kínát	
Csere jöhet a sztrádákon - palackok léphetnek az aszfalt helyére	
Húszmillió fagyasztott pizza fogyott egy év alatt	
A Német Édesipari Szövetség óvatosságra int a reklámtilalmak kapcsán	
Nem csak az Idén lesz drága a gyümölcs	
Statisztika	6
Románia tejszektora	
Kiemelt téma	8
MNB NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM HAJRÁ	
Erste Agrár elemzés	11
Kigazdálkodhatóak a növekvő agrárbérek?	
Kapcsolatok.....	13

A hónap grafikonja

A romániai és az olasz kivitel aránya közel kétharmados nyerstej kivitelünkben

Forrás: clal.it

Agrárpiacok

Argentína látná el sertéshússal Kínát

Nagy lendületet vehet az argentin sertéshús-termelés, ha megvalósul az erre irányuló, a kormányzat támogatását élvező terv. Eszerint a jövőben a dél-amerikai ország óriási mennyiségben exportálna sertéshúst Kínába. Az argentinok és a környezetvédők azonban az üzlet árnyoldalai miatt aggódnak.

Erste kommentár

Kína több okból is érdeklődik az argentin sertésszektor fejlesztései iránt. Egyrészt olcsó importra számít, másrészt, saját országának környezetterhelését csökkentené azzal, hogy több sertéshúst importál. Nem is beszélve arról, hogy a sertéspestis (karonfogva a koronavírussal) bebizonyította, Kínában súlyos gondok vannak a felkészültséggel a sertéstartásban.

A várható államközi megállapodás számai igen figyelemre méltók: 3,5 milliárd dolláros fejlesztések az argentin sertésszektorban; 300 ezer koca beállítását célozzák meg, ami gyakorlatilag a hústermelés duplázását célozza meg néhány éven belül. A gyakorlatban ez 25, egyenként 12 ezer kocás telep létesítését jelenti, a vertikális integráció többi elemével együtt. Kibocsátásuk 882 ezer tonna sertéshús lesz, ami Kínába irányulva évi 2,5 milliárd dolláros forgalmat generál majd.

Kínában csak igen lassan kezdett regenerálódni a sertésszektor. Az import havi csúcsot döntött júliusban, elérte a 430 ezer tonnát. Az év eleje óta 2,56 millió tonnára nőtt a bevétel, ami egymillió tonnával több, mint egy évvel korábban. A sertéshúsár is csúcson van. Júliusban 7,4 dollár volt kilogrammonként.

Az argentin sertésszektor az elmúlt évtizedben 2,5-szeresére bővült, jelenleg mintegy 700 ezer tonna sertéshúst állít elő.

Annak fényében, hogy Európában eközben a sertéshús termelés zsugorodására számíthatunk, a világpiacon, elsősorban a legnagyobb importőr Kínában gyengülhet az európai sertéshús pozíciója.

A magyar sertés termékláncnak is ideje lenne eldöntenie, hová pozícionálja magát középtávon. Előrejelzésünk szerint, a mögöttünk lévő évek szélsőséges piaci mozgásai, árváltozásai csillapodni fognak ugyan az előttünk álló években, de a hatékonysági verseny mindenképpen fokozódni fog, és ezt saját belső piacunkon is érzékelnünk fogjuk. A küszöbön van az új beruházási pályázat. A modern, nagyüzemi sertéstartás számára ez egy olyan lehetőség, amelyet bátran merünk sorsdöntőnek nevezni. Nyilván nem számíthatunk az állomány jelentős bővülésére, de nagyon nem mindegy, hogy az a néhány vágó és feldolgozó, amely képes a piaci versenyben maradni, ellátható-e jó minőségű, és versenyképes árú hazai alapanyaggal.

Csere jöhet a sztrádákon - palackok léphetnek az aszfalt helyére

A kidobott műanyagszemetet építi be az autóutakba egy amerikai cég. A PET-palackok felhasználásával készült utak ellenállóbbak és tartósabbak, mint a hagyományos társaik.

Erste kommentár

Így lesz a sokat átkozott szemétből hasznos, sőt keresett ipari alapanyag. A világtengerek szennyezettsége, vagy akár csak a Sajó állapota azt mutatja, hogy az emberiség képtelen értelmesen kezelni a saját maga keltette problémákat. Azok, aki például a határ túloldalán a folyókat használják személtlerakónak, csak akkor fognak ezzel felhagyni, ha anyagi érdekük kapcsolódik ahhoz. Ilyen lehet ez az egyenlőre amerikában terjedő módszer, amely az útfelújítások során használja a darált palackokat, és így olcsóbb, sokkal tartósabb, simább és erősebb utat tud készíteni. Mivel az útfelújítás hazánkban a hétköznapi ember számára értelmezhetetlenül alacsony színvonalú tevékenység, azt hiszem több legyet is lehetne ütni egy csapásra ezzel az új módszerrel.

Ez nem csak a kőolaj iránti igényt tudja mérsékelni, hanem felértékeli a használt palackokat, amelyekért komoly verseny indulhat, reméljük hamarosan.

Húszmillió mélyhűtött pizza fogyott egy év alatt

Értékben negyedével, mennyiségben közel egytizedével többet vásároltak belőle a magyarok 2019. július és 2020. június között az előző év azonos időszakához képest.

Erste kommentár

A Nielsen felmérésének adatai egyértelműen a karantén egyik hatását tükrözik. Anélkül, hogy magát a felmérést citálnánk ide, sokkal fontosabbnak tartjuk a jelenség értékelését. Mi tartja folyamatos növekedésben ezt a piacot? Nem csak a vírus okozta éttermi leállások. Ez a piac már előtte is dinamikusan nőtt. A bezártság csak dobott egyet ezen a lendületen.

Abból, hogy különösen a városokban nő a fagyasztott pizzák piaca, jól látható, hogy a kényelem, és a divat viszi előre. Ráadásul, árban messze versenyképesebb a termék, mint a friss változatok. A gyerekek imádják, hirtelen elő lehet kapni, és gyorsan el is készíthető. Nyilván sok kompromisszum is kötődik hozzá, de ezek az érvek erősebbek.

Vonjuk le a következtetéseket: (i) A kényelem továbbra is fontos hajtóereje az élelmiszerpiacnak. (Idéztük már e lapokon azt a híres mondást, hogy „az emberiség a kényelméért simán odaadja emberi jogait is.) (ii) A feldolgozott élelmiszerek aránya, minden ezzel ellentétes érv dacára, tartósan emelkedik a fogyasztásban. (iii) Ez életre hívja az étrendkiegészítőket, és funkcionális termékek végtelen sorát. (iv) A csomagolások együtt fejlődnek az igénnyel.

Ezek a legfontosabb sarokpontok azok közül, amelyek az élelmiszeripari fejlesztéseket mozgatják. Kérjük, fogja meg Ön is a termékét, és próbálja beilleszteni ebbe a képbe! Kapcsoljon hozzá divatos hívószavakat, képeket, üzeneteket, s máris indulhat csatába az új, vagy megújult termék!

A Német Édesipari Szövetség óvatosságra int a reklámtilalmak kapcsán

A Szövetség szerint az édességek általános hirdetési tilalma, amit a zöldpárti politikusok javasolnak, ellentétes hatást gyakorolhatnak az elhízás elleni küzdelemben.

Erste kommentár

A hír egy kortünet. Az Egyesült Királyságban már létezik tilalom az édességek népszerűsítésére a legnézettebb idősávokban. Az elhízásra ez láthatóan semmilyen hatással nincs. Németországban a zöldek ugyanazon érvek mentén próbálják ezt bevezettetni. A felszínes, szakmaiatlan megközelítések hatásai már óriási károkat okoztak az EU mezőgazdaságának. Ez egy újabb példa erre. A Német Édesipari Szövetség nyilván hozta érvrendszerét az életmódról, genetikáról, mozgásról és táplálkozásról, amiben önkéntes korlátozásokat is ígért annak érdekében, hogy előrelépés történhessen. A politika csak tolja falovát, de az általános egészségi állapot valahogy nem javul.

Rossz végén fogják meg a témát. Politikai muníciókban, választási szlogenekben gondolkodnak. A helyes életmódra való nevelés ebben nehezen érhető tetten, holott csak ilyen megközelítésben van értelme beszélni e témáról. Az agrárszakmának még jobban össze kell tartania, és egységesen fellépnie az ehhez hasonló kezdeményezésekkel szemben.

Nem csak az idén lesz drága a gyümölcs

Egy év alatt 141 százalékkal drágult az alma és az őszibarack. Ráadásul borítékolható a termelés költségeinek a növekedése, és ez még erősebben tükröződik majd az árakban is, különben nem lesz aki megtermelje azt, ami az asztalra kerül. Ennek nyomán az árak minden bizonnyal tartósan magasak lesznek.

Erste kommentár

Meggyőződésünk, aminek már hosszú évek óta hangot is adunk, hogy a zöldségek és gyümölcsök felvásárlási és fogyasztói ára nincs a helyén. A szektor vergődése leginkább ennek köszönhető. Van egy határ amíg az alacsony árak a hatékonyság növelésére ösztönöznek, de jól látható, hogy Magyarországon nem erről van szó, hiszen a kertészetben tartós jövedelmezőségi problémák vannak.

Kommunikációs feladat megértetni a kereskedővel és fogyasztóval, hogy a friss zöldség és gyümölcs előállításának, tartós piaci jelenlétének feltétele egy minimális ár, amely fenntarthatóvá teszi a termelést. Emlékszünk még azokra az évekre, amikor a tejszektor küzdött ilyen problémákkal? Ott persze a piac globalizálódása sokat segített, de a kertészeti termékek piacán sem vagyunk már ettől messze.

Ebbe az irányba továbbgördítve az egészséges életmóddal kapcsolatos fenti gondolatokat: helyére, fenntarthatóvá kell tenni a kertészeti ágazatokat, különösképpen a gyümölcsszektort. A jelenlegi árak a kínálat visszaesésével, leginkább időjárási gondokkal összefüggésben alakultak ki. A technológiai fejlesztések, amelyek a jövedelmezőség híján tartósan elmaradtak, éppen ezeket szorítanak vissza. A támogatások ezt a problémát nem tudják megoldani. Időről-időre lökést adhatnak a fejlesztéseknek, de alacsony árak mentén ezek hatása elmorzsolódik.

A fizetőképesség trendszerűen erősödik. Az idei év persze e szempontból is különleges, de biztosak vagyunk abban, hogy a jelenlegi gyümölcsárakhoz hozzá fog szokni a vevő. A legfontosabb feladata az, hogy ennek kedvező hatása a termelőhöz is eljusson.

Statisztika

Románia tejszektora

Tavaly csaknem 40 százalékra emelkedett nyerstej kivitelünkben a romániai reláció aránya. Ezzel messze legnagyobb partnerünk e téren, ezért nagyon fontos számunkra, hogy mennyire fenntarthatóak ezek a kapcsolatok.

Exportunk alapja az, hogy Romániában a tejtermelés továbbra is igen elaprózódott (a farmok 95 %-a tíznél kevesebb állatot tart, az állomány 74 %-át) a felvásárlás aránya igen alacsony. Alig negyedét vásárolják fel a termelt mintegy 4,0 millió tonna tejnek a feldolgozók. A sok kisebb üzem minőségi paraméterei alacsonyak és ingadozók. A Wageningeni Egyetem szakértői idén, egy erről szóló kutatás során a modern gazdálkodással kapcsolatos **felkészültség, tudás hiányában** azonosították a romániai tejszektor problémáinak gyökerét.

Néhány beszédes adat:

- 604 ezer tejtermelő;
- 1,13 millió tehén;
- átlagos állomány 2,4 tehén/farm;
- a magas támogatottság ellenére csökkenő tejtermelés;
- hozamok tekintetében messze az EU-sor végén állnak (3,3 t/tehén);
- tartósan növekvő alapanyagimport (2020. első 5 hónap +40%);
- tartósan növekvő tejtermékimport;
- tartósan, bár a korábbi évek viharos bezárási hulláma után lassuló ütemben zsugorodó tejipar.

A romániai és magyarországi tej felvásárlási árak állandó versenyben vannak „az EU legalacsonyabb árai” díjért. Ez is közrejátszik abban, hogy igen stabil, hosszú távú szállítói kapcsolatok alakultak ki a két ország között. Amit a gyenge forint időről-időre megerősít a tejtermelőink részéről, hiszen euróban számolnak el. A fenti árkülönbség ábra erről pontos képet ad.

Mindezek fényében nem csodálkozunk azon, hogy egyre nagyobb arányban növekszik mind a nyerstej, mind a tejtermékek importja Romániában. A fizetőképesség ugyanis a miénknél gyorsabb ütemben emelkedett az elmúlt években. A kereslet tehát tartósan emelkedik, a tejtermelés viszont nem. Nem is beszélve az elképesztően alacsony felvásárlási arányról, ami elgondolkodtatja azokat a külföldi befektetőket, akik a piacbővülésre alapozva befektettek a romániai tejiparba, jellemzően az EU csatlakozás idején.

Forrás: DG AGRI

Zsugorodó tejipar

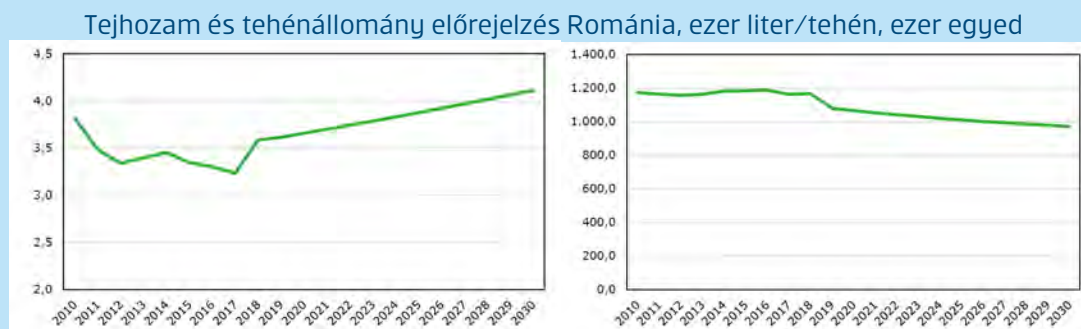
A legfrissebb hírek szerint a Lactalis augusztus végén bezárja két kelet-romániai üzemét. Az elmúlt években a romániai tejfeldolgozók több mint harmada zárt be. Még mintegy 120 üzem működik, de számuk tovább csökken. Az érdekesség kedvéért említem, hogy ezt a folyamatot az orosz embargó gyorsította fel, amikor egy sor onnan kiszorult ország a romániai piacra (is!) borította feleslegét. A csatlakozás előtt Romániában 423 jelentősebb tejfeldolgozó működött.

A nemzetközi befektetők közül tejüzemei vannak Romániában például a német Hochlandnak, a már említett francia Lactalisonak és a Danononak, a holland Frieslandnak, a görög Olympusnak.

A tejtermékimportban Németország és Lengyelország után mi állunk még a dobogón, együtt kétharmados aránnyal. Értékben az import 15-18 százaléka nyerstej. A legnagyobb tétel a sajt, ami több felét adja a bevitelnek.

A hazai termelésből tehát a romániai tejipar nem tud elegendő minőségi tejet felvásárolni. Ez a helyzet pedig rendkívül tartósan áll fenn. Románia nyugati részében több feldolgozó is magyarországi alapanyagra építi működését. Ez annak ellenére is egy perspektivikus lehetőség szállítóink számára, hogy az ottani nyerstejérek is alacsonyak.

Az alábbi középtávú előrejelzések idén készültek. Láthatóan, nem várható áttörés, amelyik feldolgozó minőségi alapanyagot akar, az importálni fog ezután is.

Forrás: Wageningen Uni

Félreértés ne essék! A romániai tejtermékpiac a magas otthoni termelés ellenére fejlett, hiszen a nagy nemzetközi kereskedelmi láncok tartják a kezükben. A fogyasztás a fizetőképességgel együtt emelkedik, amiből mi nem csak a nyersanyag, hanem a feldolgozott termékek szintjén is komolyan kivesszük részünket.

Kiemelt téma

MNB NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM HAJRÁ

Kedvező feltételű finanszírozást nyújt ügyfelei részére az Erste Bank Hungary Zrt. a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által biztosított MNB Növekedési Hitelprogram HAJRÁ konstrukció keretében történő refinanszírozási forrás igénybevétele segítségével.

Miért előnyös az MNB Növekedési Hitelprogram?

- Forgóeszköz finanszírozásra, beruházásra és hitel kiváltásra is igénybe vehető.
- Kedvező költségű, a teljes futamidő alatt **fix kamatozású, forint alapú** finanszírozás.
- Az alacsony és kiszámítható adósságszolgálat segíti a hosszabb távon megtérülő fejlesztéseket.

Ki veheti igénybe az MNB Növekedési Hitelprogram keretében nyújtott finanszírozást?

Vállalkozások melyek megfelelnek a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvényben (KKV törvény)¹ meghatározott feltételeknek az éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg²

Milyen célra vehető igénybe az MNB Növekedési Hitelprogram?

Beruházás célú finanszírozás:

- hitel vagy lízing keretében vásárolt új vagy használt eszközre,
- 2020. január 1. előtt alapított vállalkozásban történő részesedés vásárlásra,
- üzletszerű bérbeadási céllal történő ingatlan építésére ide értve a bővítést, az átalakítást és a felújítást is (bérbeadás céljára történő ingatlan vásárlás nem támogatott)

Forgóeszköz finanszírozás

- Már elnyert Európai Unió vagy hazai folyósított, illetve normatív támogatás előfinanszírozása
- Beruházási és forgóeszközhitel kiváltása
- NHP Hajrá konstrukcióban nyújtott hitel kiváltása (korábbi NHP programok keretében nyújtott beruházási hitel kiváltására nem vehető igénybe)

---

¹ A KKV törvény szerint nem minősül KKV-nak az a vállalkozás, amelyben az állam vagy az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése - tőke vagy szavazati joga alapján - külön-külön vagy együttesen meghaladja a 25%-ot. Továbbá csak azon KKV vehet részt az NHP-ban, amely akár külföldön lévő kapcsolt- és partnervállalkozásaival összevont (konszolidált) éves beszámolója, annak hiányában a vállalkozás nyilvántartása alapján is KKV-nak minősül

² A KKV törvénybe foglalt létszám kritérium alól az MNB felmentést adott

Hitelcélról független egységes feltételek:

- Hitel összege: 3 millió Ft-tól 20 milliárd Ft-ig³ terjedhet
- Hitel devizaneme: forint
- Rendelkezésre tartás: hitelszerződés megkötésének napjától számított 3 év, de az első lehívásnak 1,5 éven belül meg kell történnie
- Folyósítás: beruházási hitel esetén kizárólag a hitelcélra megfelelő felhasználásra
- Hitelkamat: maximum fix 2,5%/év
- Kamatfizetés: jellemzően 1 vagy 3 havonta
- Hitelbírálati idő: 300 millió forint összeg alatti hitelek esetén 10 munkanapon belül elbírálásra kerül a hitel⁴

Forgóeszköz finanszírozás

- Hitelcél: működéséhez kapcsolódó kiadások fedezésére, akár a már fennálló forgóeszközhitelének kiváltására
- Futamidő: maximum 3 év
- Tőketörlesztés: 1 vagy 3 havonta vagy rulírozó keretként, így a hitel törlesztett része(i) újra igénybe vehetők a hitel futamideje alatt

Beruházási kölcsön

- Hitelcél: új és használt immateriális javak, tárgyi eszközök beszerzésére, a már meglévő vagy bérelt, illetve lízingelt (amennyiben a beruházás aktiválásra kerül) eszközök átalakítására, korszerűsítésére és kapacitásuk bővítésére nyújtott KKV kölcsön, valamint 2020. január 1. előtt alapított vállalkozásban történő részesedés szerzése céljából nyújtott kölcsön
- Futamidő: maximum 20 év
- Tőketörlesztés: 1 vagy 3 havonta, mezőgazdaságban egyedi ütemezés szerint

Hitelkiváltás

- Hitelcél: Ügyfél belföldi hitelintézettől vagy pénzügyi vállalkozástól felvett (nem a Növekedési Hitelprogram keretében létrejött), legkésőbb 2020. január 1. napjáig megkötött forint vagy deviza alapú beruházási kölcsön, forgóeszközhitel, folyószámlahitel vagy pénzügyi lízing kiváltására.
- Futamidő: Lejárata lehet későbbi, mint a kiváltásra kerülő kölcsön lejárata, de legfeljebb 20 év
- Tőketörlesztés: 1 vagy 3 havonta, vagy megállapodás szerint

Támogatás előfinanszírozás

- Hitelcél: Európai Unió forrásból, az Európai Unió Támogatási programok keretében elérhető vissza nem térítendő támogatások, hazai folyósított, nemzeti támogatások, normatív támogatások előfinanszírozására nyújtott hitel
- Futamidő: maximum 3 év

³ A felső összeghatár független az ügyfél korábbi szakaszokban felvett hiteleitől. Az Ügyfélnek a KKV törvény szerinti partnervállalkozásaival és kapcsolódó vállalkozásaival együtt, a programban résztvevő összes hitelintézettől kapható maximális összeget is jelentik. Forgóeszközhitel pontos összege az MNB NHP HAJRÁ terméktájékoztatójában előírt korlátok figyelembevételével kerül megállapításra.

⁴ Hitelkérelem és a hiteldöntéshez szükséges további dokumentumok, információk hiánytalan beérkezésétől számítva.

- Tőketörlesztés: A támogatás folyósításakor a hitelt vissza kell fizetni, normatív támogatás esetén a hitel évenként rulírozhat, azaz újra igénybe lehet venni
- Pontos hitelösszeg és futamidő megállapítása a vállalkozás kockázati minősítésének függvénye, az egyes konstrukcióknál megadott maximum értékektől eltérhet.

A hitelhez kapcsolódó további információért, valamint a hitelfelvétel részletes kondícióit illetően forduljon ügyfélmenedzseréhez vagy a Megyei Vállalati Irodáink munkatársaihoz, illetve hívja az ERSTEBUSINESS24-et a +36 1 298 0223-as telefonszámon.

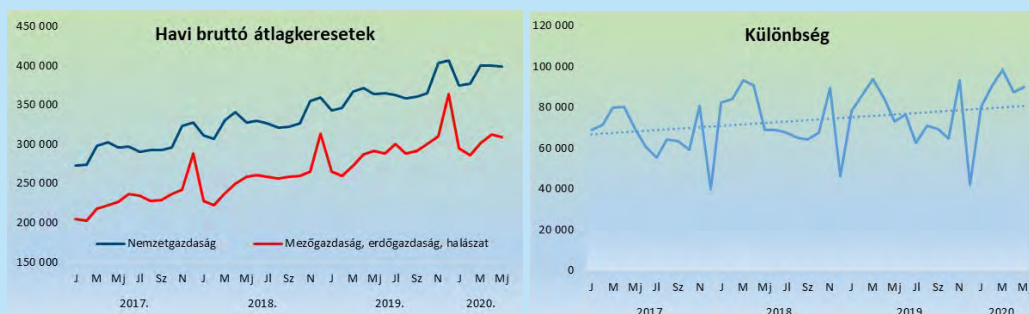
A tájékoztatás nem teljes körű és nem minősül kötelező érvényű ajánlatnak, azaz az ERSTE Bank Hungary Zrt. (a Bank) részéről nem jelent kötelezettségvállalást szerződéskötésre, a Bank az ajánlati kötöttségét kizárja. Részletes feltételrendszert tartalmazó ajánlatot a Bank kizárólag társasága hitelképességének vizsgálatát követően, az adósminősítés és a Bank rendelkezésére bocsátott fedezetek ismeretében tud adni társaságuk számára, a Bank hitelbizottsága általi jóváhagyást követően. A termékismertetőben szereplő szolgáltatások nyújtása, a szerződések megkötése valamennyi esetben Bank egyedi döntése, bírálata alapján történik.

Erste Agrár elemzés

Kigazdálkodhatóak a növekvő agrárbérek?

Kapaszkodunk, de továbbra is csak az országos átlag 70-80 százalékán van a mezőgazdasági bérszint. E cikkben az elmúlt évek hazai és uniós statisztikai adatai alapján vizsgáltam meg a mezőgazdasági bérszínvonal változását, ami érdekes következtetésekre ad alkalmat.

Az átlagok elfedik ugyan a mögöttük feszülő szélsőségeket, de durva összevetésekre azért alkalmasak. A mezőgazdasági bruttó bérek 2017-ben és 2018-ban a nemzetgazdasági átlag szintjén nőttek. Tavaly gyorsabban nőttek az agrárbérek (2,7%-kal) mint a nemzetgazdasági átlag, míg 2020 első öt hónapjában e gyorsaság elveszett, alig 0,4 százalékkal nőttek jobban, mint az országos átlag. Ez hibahatár alatti, tehát kijelenthetjük, hogy az agrárbérek felzárkózása nem bizonyult tartósnak. Illesztettem egy trendvonalat a két görbe különbségére, ami így trendszerű felzárkózást mutat, de lássuk be, nem túl meggyőzően. A szektor munkaerővonzó képességén ez nem igazán javít. Ez azonban a történetnek csak az egyik olvasata.

Forrás: KSH

Mint minden rendes érmének, ennek is két oldala van. Egyrészt, a munkavállalók azért érzékelhetően jobban keresnek a mezőgazdaságban is, mint az elmúlt években, másrészt ezt ki is kellene termelniük. A jövedelmezőség viszont nem emelkedik olyan ütemben, mint a költségek. Így szorul a hurok. Az is fontos értelmezési kérdés, hogy magának a többlet kereső munkaerőnek kellene hatékonyabban dolgoznia a magasabb bérért, és kitermelni azt, vagy a vállalkozás szintjén értelmezzük a dolgot. A téma mintha kissé tabunak számítana nálunk, pedig érdemes lenne átbeszélni ezt a témát. Véleményem szerint, a munkavállalók egy részének fejében némi zavart okozott munkába fektetett erejük anyagi felértékelődése. Mint mindenbe, a koronavírus ebbe is tett egy gellert, de a probléma, illetve problémacsoport attól még megoldandó. A gazdasági válsággal összefüggő időszakos kormányzati beavatkozások csak tűzoltások e téren, céljuk nem a bérek felzárkóztatása.

A NAIK AKI adatai alapján 2005 és 2018 között a mezőgazdasági társas vállalkozások személyi költségei majdnem megduplázódtak egy hektár mezőgazdaságilag hasznosított területre viszonyítva. Persze ebben benne vannak azok is, akiknél az állattartás, vagy a kertészet miatt nagyon magas lesz arányosan a szántóföldi növénytermesztőkhöz viszonyítva, azonban a trendet mutatja. Ha csak a bérköltséget nézzük, akkor a növekedés már +127 százalék lesz. Az értékesítés nettó árbevétele azonos időszakban 119 százalékkal növekedett, ami szinte azonos szintnek számít, azonban a gyorsuló növekedést a cégek már nem bírják el. Összehasonlításként, 2011-ben (a vizsgált ciklus közepéig) ez még csak +27 százalék és +58 százalék volt, tehát az első 7 évben még gyorsabban növekedett az árbevétel, mint a személyi költségek.

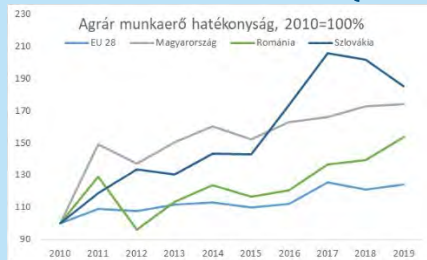
Igen, a mezőgazdasági árak is emelkednek. Még hozzá – ismét átlagosan – 6,5 százalékkal az első hat hónapban. Ugyanebben az időszakban az agrárbérek 9,2 százalékkal emelkedtek. Szóval, a költségek már csak a személyi jellegű kiadások révén is nagyobbat nőttek, mint az áremelkedésekből adódó bevétel-többlet. Ahogy már mondtam: szorul a hurok. Szándékosan nem citálok ide a korfát, a végzettségeket, a külföldön szerencsét próbálókat, a helyükre akár a Távol-Keletről is ide érkezőket, a fizikai munkára hadra foghatók vészesen fogyó táborát, a munkakultúra fejlődési irányát, és még egy sor, az agrárgazdálkodónak fejfájást okozó kérdést csak a munkaerő frontján.

Tény, hogy a megbízható, felkészült munkaerő felértékelődik, megtartása pedig létkérdéssé válik. A másik út a munkaerő gépekkel való kiváltása új eszközökkel, robotokkal. Nos, ez még nem mindannyiunk lehetősége, és nem minden ágazatban nyílik rá lehetőség. Egyre több ugyan a fejrobot, az áttörés azonban a mezőgazdaság szintjén messze van. Addig marad a lemorzsolódás, a koncentráció növekedése. Ez pedig tetten érhető az üzemszerkezetben. Az egyéni gazdaságok száma tartósan csökken, a társas vállalkozásoké - lassan ugyan, de - nő. Pedig a bőkezű támogatási és elnéző adózási rendszer szemeket elhomályosító vagy elhályogosító szerepe ezt erősen vissza is fogja.

A hatékonyság azonban nem csak a technológiák szintjén értelmezendő. A gazdaságon belüli folyamatok javítása, a létszám optimalizálása, a fejlesztések piaci igényekhez igazítása, és főleg az értékesítés hatékonyabbá tétele mindenütt fontos. Figyelem! Sok mindenhez ért egy gazda, de e témákban érdemes külső segítséget kérni. Megéri. A hatékonysági pontok, a gyengeségek és lehetőségek feltérképezése a feladat. Mindez annak a mozaiknak egy újabb elemcsoportja, amiről e rovatban már többször írtam. Például a hitelfelvétellel kapcsolatban két hete, vagy üzleti tervezés, a jövőkép kapcsán már számtalanszor.

Csak azért, hogy mindezek ellenére pozitív gondolattal tudjam zárni a cikket, hozok egy EU-s mutatót, amely szerint mezőgazdasági munkaerő hatékonyságunk messze az EU átlag felett növekszik. Ne tessék, kérem firtatni, hogy a mi 2010-es bázisunkon mennyi volt! Minden régi tagállamot megelőző e mutatónk növekedése, egyedül Szlovákia került elének az utóbbi években. (Északi szomszédunk mezőgazdasága erőteljesen koncentrálódik, miközben a belföldi piacot egyre kisebb arányban tudja ellátni.) Ettől még jelentős a lemaradásunk a régi tagállamok, mezőgazdasági munkaerő hatékonysága terén, de a nyomukban vágatunk.

Munkaerőegységre jutó bevétel, ezer euró (minél sötétebb, annál magasabb)

Forrás: Eurostat

Kapcsolatok

Erste Agrár Kompetencia Központ

agromegoldasok@erstebank.hu
[Erste Agro megoldások honlap](#)

Fórián Zoltán
vezető agrárszakértő

Telefon: +36 20 431 1594
zoltan.forian@erstebank.hu

Erste Faktor

Becske Dávid
Telefon: +36 30 689 2569
david.becske@erstebank.hu

Erste Agrár Kompetencia Központ

Gór Arnold
senior üzlettámogatási menedzser

Telefon: +36 30 326 7367
arnold.gor@erstebank.hu

Erste Lízing

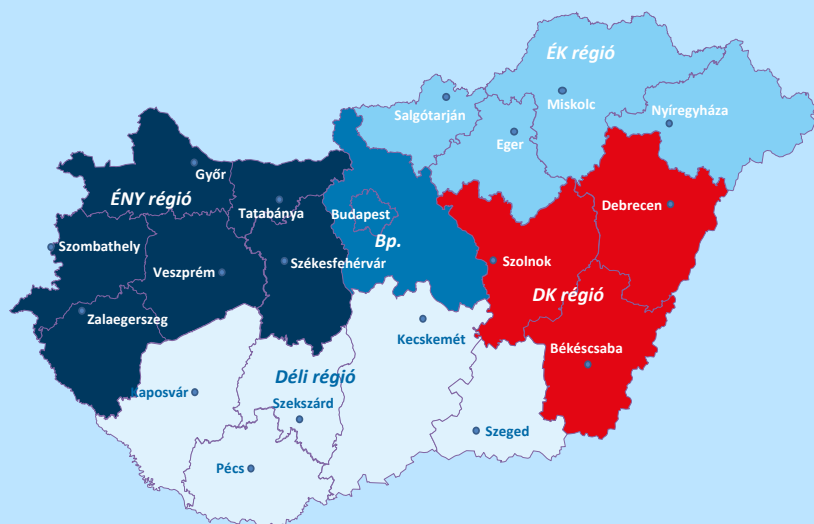
Oprics Ádám
Telefon: +36 20 275 3813
adam.oprics@erstebank.hu

Mindenütt kéznél vagyunk

Dél-Kelet Magyarországi Régió

Az Erste Bank Dél-Kelet Magyarországi Régiójának a működési területe Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, és Hajdú-Bihar megyékre terjed ki.

A Régió minden megyeszékhelyén rendelkezünk Vállalati Irodával.

Az Erste Bank Hungary kiemelt feladatának tekinti az agrárszektorban gazdálkodó szereplők finanszírozását, szakmai támogatását.

A Régióban kimagasló a növénytermesztő és kertészeti cégek finanszírozása, de szerepünk jelentős az állattenyésztő és feldolgozó cégek finanszírozásában is.

Kollegáink több éves gyakorlattal rendelkeznek. Ügyfeleink számára személyre szabott finanszírozási megoldásokkal állnak rendelkezésre.

Kit keressek?

Katona László – Régióvezető

+36-20-333-5440

laszlo.katona@erstebank.hu

Horváth Tamás – Békéscsaba

+36-30-566-2917

Tamas.Horvath@erstebank.hu

Süle Tamás – Szolnok

+36-20-329-2234

Tamas.Sule@erstebank.hu

Nagy Zoltán – Debrecen

+36-30-645-6287

ZoltanKrisztian.Nagy@erstebank.hu

Dankai Nóra – Debrecen

+36-20-468-8768

Nora.Dankai@erstebank.hu

Kujbus-Erős Barbara – Debrecen

+36-30-227-0166

Barbara.KujbusEros@erstebank.hu